Riitta Peltonen

ANNAMARI TYPPÖ KUVA LAURA VESA

Nokialainen hoivakotiyrittäjä Riitta Peltonen on Vuoden Yrittäjänainen 2019. Hänet ajoi yrittäjäksi halu auttaa ja tehdä hoivaa aidon asiakaslähtöisesti.

Riitta Peltosen elämä mullistui joulukuussa 2001, kun hänen vaikeasti kehitysvammainen Sofia-tyttärensä syntyi. Kuukauden etuajassa maailmaan tulleella Sofialla oli kuudet varpaat, käyrät peukalot, pienikokoinen pää, epäsymmetrinen selkäranka, lintumaiset kasvonpiirteet ja sydän oikealla puolella.

“Se muutti ihan kaiken. Minulla oli kaksi tervettä lasta, joiden kanssa olin elänyt normaalin vauva-ajan. Sofian mukana tuli jatkuva huoli”, Peltonen sanoo.

Peltonen jäi ensin äitiyslomalle ja sitten hoitovapaalle ja ravasi tytön kanssa neuvolassa, lääkärissä ja sairaalassa. Apua ja tukea oli hankala saada. Sofian isän sukulaiset asuivat Belgiassa, Peltosen oma äiti halvaantui pian tytön syntymän jälkeen. Moni alkoi kartella perhettä, eivätkä jäljelle jääneetkään ystävät oikein osanneet auttaa. Sosiaaliseksi itseään luonnehtiva Peltonen tunsi olevansa yksin ja eristyksissä.

“En voinut lähteä mihinkään, kun vain harva suostui ottamaan lapsen hoitoon.”

Hoitovapaalla ollessaan Peltonen alkoi pyöritellä mielessään yritysideaa ja jatkoi sen kehittelyä palattuaan töihin Nokian tekniseen tukeen. Hän oli aina ollut yrittäjähenkinen, ja työurakin alkoi 13-vuotiaana torikauppiaana. Ensimmäinen kosketus oman bisneksen pyörittämiseen oli vaatealan yritys heti opiskelujen jälkeen, ja haave yrittäjyydestä eli nytkin mielessä.

Peltosen ensimmäinen ajatus oli perustaa infopiste, joka tarjoaisi vertaistukea samassa tilanteessa oleville perheille. Sofian kasvaessa idea laajeni hiljalleen tilapäishoitopisteen kautta kokonaisvaltaista palvelua tarjoavaan hoivakotiin.

“Katselin Sofiaa ja ajattelin, ettei hän tule koskaan pärjäämään yksin. Mietin, miten asuminen tulevaisuudessa ratkaistaisiin.”

Peltonen kehitteli mallin, joka palvelee kehitysvammaisia ja erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä koko elämän ajan. Lapsille on tarjolla tilapäishoitoa, kerhoja ja leirejä, aikuisille päivä- ja työtoimintaa sekä asumispalveluja.

“Halusin perustaa lämminhenkisen hoivakodin, josta tulisi Sofialle ja muille hänen kaltaisilleen turvallinen koti täynnä elämää ja vanhemmille paikka, josta kysyä apua ja neuvoa. Kaikki lähti omista tarpeista. Minulla ei esimerkiksi ollut mitään hätäparkkia, johon olisin voinut Sofian laittaa oman lääkärikäyntini ajaksi. Kun lapsi tottuu käymään Sofiakylässä jo pienenä, hän kasvaa kiinni rakennuksiin ja ihmisiin ja voi myöhemmin jäädä hyvin mielin sinne myös asumaan.”

Kumppaniksi löytyi hoiva- ja hyvinvointiliiketoiminnan kehittämiseen keskittynyt HoviKoti-ryhmä, joka etsi uusia yrittäjiä. Peltonen karsasti ensin ketjuun liittymistä, mutta yhteiset arvot ja yrityksen vahva hoivaosaaminen saivat pään kääntymään.

Sofiakylä perustettiin vuonna 2010. Peltonen omistaa siitä 51 prosenttia ja HoviKoti loput.

Helppoa ei Sofiakylän synnyttäminen kuitenkaan ollut. Kunnat lähtivät mukaan nihkeästi ja aluehallintovirasto jankutti kolmen vuoden ajan, että Peltosen pitäisi oikeaoppisesti toimiakseen hankkia itselleen sosiaalialan koulutus.

“Minä olin eri mieltä, sillä tarkoitus oli, että hoidan itse hallintoa ja johdan henkilöstöä ja toimintaa ja hoivaosaaminen tulee yritykseen palkatulta ammattihenkilökunnalta. HoviKodilta onkin tullut suuri apu hoiva-alan osaamiseen ja toiminnan tukemiseen. Ilman heitä tuskin olisin näin pitkällä.”

Aluehallintovirasto on sittemmin myöntänyt, että Sofiakylän vahvuus kenties perustuukin siihen, että yrittäjällä on osaamista monelta alalta: rahoitus-, myynti- ja markkinointi- sekä IT-alalta – vuosien omaishoitajakokemusta unohtamatta.

Ensimmäiset kuukaudet olivat silti piinallisia. Asiakkaita oli vain silloin tällöin, mutta kunnat eivät uskaltaneet ostaa Sofiakylän palveluja ilman riittävää asiakaspalautetta. Se tuntui noidankehältä. Hiljalleen tilanne kuitenkin muuttui ja sana hyvästä hoidosta alkoi kiiriä. Kun nyt kolmessa rakennuksessa toimivan “Soffarin” toinen talo valmistui, asukaspaikat olivat täyttyneet jo puoli vuotta aiemmin.

Vuoden Yrittäjänaisen palkinto myönnetään yrittäjälle, joka on tehnyt esimerkillistä ja uraauurtavaa työtä oman yrityksensä ja alansa kehittäjänä. Tärkeää on myös esimerkiksi näyttö erityisestä suunnitelmallisuudesta ja luovuudesta sekä positiivinen vaikutus paikkakunnan työllisyyteen tai palvelusektoriin.

Nopeasti kasvaneen Sofiakylän listoilla on nyt 50 vakituista ja 60 osa-aikaista työntekijää. Puolet henkilöstöstä maksaa veronsa Nokialle, samoin yritys itse. Myös hankinnat Peltonen pyrkii keskittämään kotipaikkakunnalle. Sofiakylän taloudellinen merkitys Nokialle on vuosittain noin 1,3 miljoonaa euroa.

Myös maailmalla ollaan kiinnostuneita, ja HoviKodin kanssa on tätä varten perustettu yhteinen HoviCare. Singaporeen on jo perustettu ikääntyneille ja erityistä tukea tarvitseville päivätoimintaa tarjoava yksikkö, ja haastattelupäivänä Peltonen on lähdössä kouluttamaan Indonesiaan

marraskuussa avattavan yksikön henkilöstöä. Yllättävin yhteydenotto tuli viime vuonna Saudi-Arabian terveysministeriöstä, joka pyysi Peltosta osallistumaan kilpailutukseen koko maan kehitysvammahuollon suunnittelemisesta. Siihen eivät aika eivätkä rahkeet vielä riittäneet.

Vuoden Yrittäjänainen -kilpailun tuomaristo kiitti Peltosta toimialan uudistamisesta innovatiivisella otteella. Sofiakylässä uskotaan avoimuuteen ja toteutetaan asiakkaiden haaveita. Jo todeksi tulleita unelmia ovat muun muassa risteilyt, konsertit, muotinäytös, pelaajavierailut ja itsenäisyyspäivätanssit. Toiminta on niin avointa kuin se salassapitovelvollisuuden puitteissa on mahdollista. Myös sosiaalista mediaa hyödynnetään aktiivisesti, ja esimerkiksi kunnat seuraavat sen kautta Sofiakylän toimintaa.

“Meillä ei omaisten tarvitse ihmetellä, mitä hoivakodin seinien sisällä tapahtuu, sillä viestimme siitä avoimesti Facebookissa. Se rakentaa luottamusta ja helpottaa omaa oloa, kun näkee esimerkiksi, että lapsi hymyilee hoidossa ja leikkii muiden kanssa.”

Yksi Sofiakylän tärkeimmistä tavoitteista on ollut kehitysvammaisten elämän avaaminen, ihmisten pelkojen ja ennakkoluulojen hälventäminen ja avarakatseisuuden lisääminen. Siinä on myös onnistuttu. Soffarilaisten elämä on päässyt parrasvaloihin muun muassa **Janita Virtasen** kirjoittamassa kirjassa *Sydän oikealla puolella* sekä **Arman Alizadin** *Pohjantähden alla* -ohjelmassa.

Yllätyksiäkin on matkan varrelle mahtunut. Peltonen on hämmästellyt muun muassa hoiva-alan kovaa kilpailua. Yhteistyö ei ole luonnistunut toivotusti muiden alan toimijoiden kanssa. Myös suoranaisia ikävyyksiä on ollut.

“Alkuvaiheessa meitä esimerkiksi mollattiin siitä, että olimme rakentamassa kehitysvammaisten ghettoa. Monilla on visio, että kehitysvammaisten pitäisi asua yksin keskustassa, mutta eivät he itse sitä halua. He haluavat asua paikassa, jossa heitä ei kiusata, jätetä yksin tai käytetä hyväksi.”

Vaikeuksista huolimatta Peltonen kannustaa muitakin lähtemään hoivayrittäjiksi, ja HoviKoti-ryhmässä siihen on mahdollisuus. Pienille, laatuun panostaville toimijoille on hänen mukaansa tilaa. Sofiakylän asuntoihin aletaan tätä nykyä jonottaa jo vuosia ennen kuin muutto pois kotoa on edes ajankohtainen.

Peltosen kohta 18-vuotias Sofia-tytär muuttaa mukaansa nimettyyn hoivakotiin vuodenvaihteessa.

“Sofia on itse ollut kypärä päässä valvomassa tulevan kotinsa rakentamista ja tuntee joka kolkan ja sopen ja henkilökunnan. Odotan muuttoa melko levollisin mielin”, yrittäjä-äiti sanoo hymyillen.

Riitta Peltonen
Syntynyt *vuonna 1967.*
Yritys *Sofiakylä Oy on perustettu vuonna 2010.*
Vinkki hoivayrittäjälle *Tee työtäsi sydämellä, arvosta asiakkaitasi ja heitä hoivaavaa henkilökuntaa, rohkaise avoimuuteen, kokeile uutta ja ole itse mukana luomassa ja vaalimassa yrityksesi henkeä. Se palkitsee.*